

Sygn. akt III KK 502/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSA del. do SN Ewa Plawgo (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie D. I.

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 maja 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w O. na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 11 października 2016 r., sygn. akt VII Ka (...)/16

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 29 marca 2016 r., sygn. akt II K (...)/15,

**uchyla zaskarżony wyrok i zmieniony nim wyrok Sądu
Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2016 r. (sygn. akt II K (...)/15) i
przekazuje sprawę temu ostatniemu Sądowi do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S., dnia 29 marca 2016 r. wydał wyrok łączny (sprawa o sygn. akt II K (...)/15) w sprawie D. I. skazanego prawomocnymi wyrokami:

1/ Sądu Rejonowego w M. z dnia 20.09.2010 r. – sygn. akt II K (...)/10 – za czyny z art. 278 § 1 k.k. i z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. popełnione w okresie od lutego do maja 2010 r. na karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny 50 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł;

2/ Sądu Rejonowego w M. z dnia 21.06.2012 r. – sygn. akt II K (...)/12 – za czyn z art. 286 § 1 k.k. i in. popełniony w dniu 25 marca 2011 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny 100 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł;

3/ Sądu Rejonowego w O. z dnia 27.12.2012 r. – sygn. akt II K 1(...)/12 – za czyny z art. 286 § 1 k.k. i z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. popełnione w okresie od 23 do 31 sierpnia 2012 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby;

4/ Sądu Rejonowego w M. z dnia 09.06.2015 r. – sygn. akt II K (...)/14 – za czyn z art. 286 § 1 k.k. i in. popełniony w okresie od 14 do 31 maja 2014 r. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

5/ Sądu Rejonowego w S. z dnia 06.08.2015 r. – sygn. akt II K (...)/15 – za czyn z art. 242 § 3 k.k. popełniony w okresie od 17 stycznia do 20 marca 2015 r. na karę 1 miesiąca pozbawienia wolności i na podstawie art. 569 § 1 k.p.k., art. 85 § 1, §2, §3 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 4 i 5 części wstępnej wyroku i wymierzył skazanemu D. I. karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I), zaliczając na jej poczet okres od dnia 20.08.2015 r. do dnia 19.09.2015 r. (pkt II), orzekł o odrębnym wykonaniu powyższych wyroków w pozostałej części (pkt III), na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie co do wydania wyroku łącznego co do kar orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 1-3 części wstępnej (pkt IV), orzekł o wynagrodzeniu dla obrońcy z urzędu oraz o kosztach sądowych.

Powyższy wyrok został zaskarżony osobistą apelacją przez skazanego, który podniósł, że nie zgadza się z jego treścią i wniósł o „ponowne rozpatrzenie” oraz o połączenie kar w sprawach o sygn. akt II K (...)8/15, II K (...)14 i II K (...)15 oraz o „złagodzenie kary”.

Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z dnia 11 października 2016 r. (sygn. akt VII Ka (...)16) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcia zawarte w pkt I, II i III i na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w tym zakresie, a za podstawę prawną umorzenia postępowania zawartego w pkt IV wyroku przyjął art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zwolnił skazanego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i orzekł o wynagrodzeniu dla obrońcy z urzędu.

Kasację od powyższego wyroku na podstawie art. 518 k.p.k., art. 519 k.p.k., art. 520 § 1 k.p.k. w zw. z art. 425 § 3 zd 2 i § 4 k.p.k. oraz art. 523 § 2 k.p.k. wniósł na korzyść skazanego Prokurator Okręgowy w O.. Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w O. w całości, na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k. orzeczeniu temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 85 § 1 i § 2 k.k. poprzez uznanie wbrew treści tego przepisu, iż nie zachodzą przesłanki do orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym, w wyniku połączenia kary 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej na mocy wyroku łącznego Sądu Rejonowego w S. z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. akt II K (...)8/15 oraz kary jednostkowej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 9 czerwca 2015 r., sygn. akt II K (...)14, co spowodowało, że uchybienie zawarte w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2016 r., sygn. akt II K (...)15 zostało przetransponowane do wydanego przez Sąd Odwoławczy orzeczenia czyniąc je równie wadliwym mimo dokonanej przez tenże Sąd zmiany orzeczenia.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 października 2016 r. oraz wyroku łącznego Sądu Rejonowego w

S. z dnia 29 marca 2016 r. i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie kasacyjnej Prokurator poparł wyżej opisaną kasację i wniósł o jej uwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Przed przystąpieniem do merytorycznych rozważań należy odnieść się do dopuszczalności wniesienia kasacji przez prokuratora w opisanej powyżej sytuacji procesowej. Złożenie kasacji na korzyść oskarżonego przez prokuratora możliwe jest zawsze wtedy, kiedy uprzednio wniósł apelację na korzyść oskarżonego (skazanego). Ma on prawo do złożenia kasacji na korzyść także wówczas, gdy nie zaskarżył uprzednio wyroku Sądu I instancji, a wyrok ten został zmieniony orzeczeniem Sądu Odwoławczego na niekorzyść oskarżonego. Wniesienie kasacji na korzyść oskarżonego przez prokuratora nie jest dopuszczalne jedynie wtedy, kiedy wyrok Sądu I instancji nie został w ogóle na korzyść oskarżonego zaskarżony, a także i wówczas, gdy – przy braku takiego zaskarżenia – wyrok ten utrzymano w mocy lub zmieniono na korzyść oskarżonego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.10.2016 r., V KK 279/16, Lex nr 2135557, w wyroku z dnia 21.09.2006 r., V KK 217/06, Lex nr 196969). W niniejszej sprawie jedyną apelacją wniesioną od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2016 r. była apelacja osobista skazanego, a więc apelacja na korzyść. Sąd Okręgowy w O. po rozpoznaniu tej apelacji zmienił zaskarżony wyrok w sposób opisany powyżej. Zmiana ta była – mimo kierunku zaskarżenia, który Sąd ten zresztą dostrzegł (str. 3 uzasadnienia wyroku Sądu II instancji) – zmianą na niekorzyść skazanego, bowiem uchylono orzeczenie o karze łącznej wymierzonej przy zastosowaniu absorpcji, o zaliczeniu na jej poczet wskazanego w pkt II zaskarżonego wyroku okresu odbycia kary i umorzono postępowanie w tej części na podstawie art. 572 k.p.k. Rozstrzygnięcie to oznacza, że po odbyciu kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem opisanym w pkt 5 części wstępnej, a co już nastąpiło w okresie od 20.08.2015 r. do 19.09.2015 r. (to ten okres pozbawienia wolności zaliczono

w pkt II wyroku Sądu I instancji na poczet orzeczonej tymże wyrokiem kary łącznej pozbawienia wolności), skazany będzie musiał odbyć karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w M. w sprawie o sygn. akt II K (...)/14 w całości, tj. w rozmiarze 2 lat i 6 miesięcy, a więc w wysokości tożsamej z rozmiarem orzeczonej w pkt I wyroku Sądu I instancji kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Orzeczenie Sądu Odwoławczego zapadło zatem z ewidentnym naruszeniem art. 434 § 1 k.p.k. Takiego zarzutu kasacja jednak nie zawiera, zaś rozważania tego dotyczące niezbędne są w aspekcie jej dopuszczalności, jako że jej rozpoznanie merytoryczne uzależnione jest od wskazanych wyżej warunków, do których należy m.in. zaskarżenie wyroku Sądu I instancji na korzyść skazanego i zmiana wyroku w instancji odwoławczej na niekorzyść skazanego. Ponieważ warunki dopuszczalności wniesienia kasacji przez prokuratora na korzyść skazanego zostały spełnione, kasację tę należało rozpoznać.

Podniesiony w niej zarzut rażącego naruszenia art. 85 § 1 i § 2 k.k. jest zasadny. W sprawie niniejszej orzekano w oparciu o przepisy w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 lipca 2015 r., a więc istotne było ustalenie, czy zachodzą przesłanki określone w art. 85 § 1 i 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym po tej dacie, tj. czy wobec skazanego orzeczono kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu i czy podlegają one wykonaniu w całości lub części. Rozpoznając apelację skazanego, Sąd Okręgowy w O. zdawał się okoliczności te dostrzegać, bowiem w końcowym fragmencie uzasadnienia wydanego przez siebie wyroku zaznaczył, że dostrzega warunki do wydania wobec skazanego D. I. wyroku łącznego w sprawach wskazanych na str. 5 tegoż uzasadnienia, tj. m.in. w sprawie II K (...)8/15 (wyrok łączny, mocą którego połączono kary wymierzone wyrokami opisanymi w pkt 1-3 części wstępnej wyroku Sądu I instancji) przy zastosowaniu art. 86 § 4 k.k. oraz w sprawie II K (...)/14 (opisanej w pkt 4 części wstępnej zaskarżonego wyroku), co pozostaje w sprzeczności z treścią wydanego przez ten Sąd wyroku, w którym orzekł o umorzeniu na różnych podstawach prawnych – w części na mocy art. 572 k.p.k., w części w oparciu o art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. - postępowania w sprawie o wydanie wyroku

łącznego, w którym dokonywano ustaleń także co do wskazanych powyżej spraw II K (...)8/15 i II K (...)14. Dane z akt sprawy jednoznacznie wskazują, że skazany obecnie odbywa karę w sprawie orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M. - sygn. akt II K (...)14 (k.(...) – od 19.09.2015 r. do 17.03.2018 r.), zaś kara łączna orzeczona wyrokiem łącznym w sprawie II K (...)8/15 będzie odbywana (z uwzględnieniem zaliczonych na jej poczet wcześniejszych okresów pozbawienia wolności) od dnia 17.03.2018 r. do dnia 18.10.2019 r. Z uwagi na fakt, że wyrok Sądu Rejonowego w M. w sprawie II K (...)14 uprawomocnił się dnia 25.11.2015 r., a obie kary nie zostały wykonane umorzenie postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego nie znajduje zatem żadnego uzasadnienia i rażąco obraża wskazane w kasacji przepisy prawa materialnego. Prawa do takiego rozstrzygnięcia nie dawała Sądowi Odwoławczemu także częściowa zmiana sytuacji skazanego w tym względzie, a mianowicie uprawomocnienie się jeszcze jednego wyroku (k.(...), dane o karalności, sprawa II K (...)9/13), jak też krytyczna ocena wydanego wobec D. I. wyroku łącznego w sprawie II K (...)8/15, jako, że orzeczenie to jest prawomocne i podlega wykonaniu. Brzmienie art. 85 § 1 k.k. jest jednoznaczne i przepis ten stanowi, iż w przypadku orzeczenia kar tego samego rodzaju, bądź innych podlegających łączeniu sąd orzeka karę łączną, nie daje więc sądowi wyboru w tym przedmiocie. Trafnie podniesiono w kasacji, że w niniejszej sprawie już podczas postępowania przed Sądem I instancji doszło do rażącego naruszenia art. 85 § 1 i 2 k.k., bowiem Sąd ten uznając, że zachodzą warunki do orzeczenia kary łącznej obejmującej kary jednostkowe wymierzone w sprawach opisanych w pkt 4 i 5 części wstępnej wyroku łącznego, mimo tego, że jedna z nich już w chwili orzekania przez ten Sąd była karą wykonaną, jednocześnie błędnie uznał, że brak jest podstaw do orzeczenia kary łącznej obejmującej karę pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie II K (...)14 i karę łączną pozbawienia wolności w sprawie II K (...)8/15. To ostatnie uchybienie przez Sąd II instancji zostało zaakceptowane, również z rażącym naruszeniem prawa materialnego, tak więc doszło do tzw. efektu przeniesienia. Prawidłowe zastosowanie norm prawa materialnego skutkowałoby w realiach niniejszej sprawy orzeczeniem kary łącznej

pozbawienia wolności w podniesionym w kasacji zakresie, a nie stwierdzeniem braku podstaw do orzeczenia tej kary w omawianej powyżej konfiguracji i umorzeniem postępowania przez Sąd II instancji, a zatem rażące naruszenie przepisów prawa materialnego miało istotny wpływ nie tylko na treść zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Odwoławczego, ale także zmienionego tymże wyrokiem orzeczenia Sądu I instancji, w związku z czym należało – dzieląc zasadność zarzutu kasacyjnego – podzielić także zawarty w kasacji wniosek i uchylić nie tylko zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w O., ale także zmieniony nim wyrok Sądu Rejonowego w S. i przekazać sprawę Sądowi I instancji do ponownego jej rozpoznania, którego celem będzie wydanie wyroku zgodnego z prawem przy uwzględnieniu kierunku zaskarżenia uprzednio wydanego przez ten Sąd wyroku.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

r.g.